

עין בעין

כס"ד | בטאון להבנה אופטימית בנושאי הראיה והיראה | גליון מס' 7 | סבת תשע"ב

בפתח הגליון

בפתח הגליון
בפתח הגליון

1917

50

25-

אין

אין

אין

א. ברוב אונים ואמיץ כת.

25

ב כבוד המת

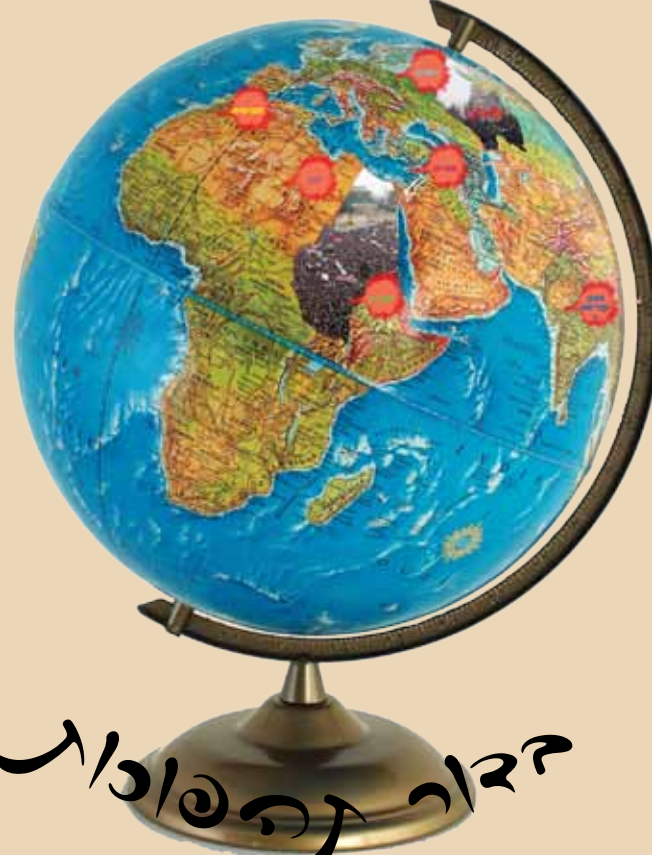
חונקב פנינו ולאו
לאחר אינו בצורך

דבר העורך

כ"יון שראו יוונים, שאין ישראל מרנישין בגודותיהם, עמדו וגזרו עליהם גזרה מרה ועבודה, שלא תיכנס כלה לילה ראשון אלא אצל ההגמון שבמקום. כ"יון ששמעו ישראל, רפו ידיהם ותשש כחם, ונמנעו מלארש, והיו בנות ישראל בוגרות ומוקינות כשדן בתולדות, ונתקיים עליהם (איכה, א', ד') "בתולדותיה נוגות והיא מר לה". ונהגו ברבר זה שלש שנים ושמונה חדשים עד שבא מעשה של חנה בת מתתיהו כהן גדול, ונשאת לבן חשמונאי,

ואלקוד היה שמו, כ"יון שהגיע יום שמחתה הושיבה באפריון. וכשהגיע זמן הסעודה נתקבצו כל גדולי ישראל לכבוד מרתיה וחשמונאי, שלא היו באותו הדור גדולים מרם. ולא יכלו להסתירה מפני שהיה אביה חשוב למלכות, וכ"יון שהרגיש המלך שלח ההגמון לפגום אותה, ואביה וכל זקני ישראל יושבין על השולחן, וכ"יון ששמעה ששלח המלך בשבילה, הירדה ברעתה ואמרה, אם אני הולכת עכשיו אצל אותו ערל, יפגום אותי, ויאמרו בנות ישראל, וכי אנחנו טובות מבתו של חשמונאי שפגם אותה ההגמון, ונמצא שם שמים מתחיל על ידי, וטוב לי למות ואל יתחיל שם שמים על ידי. מה עשתה, עצמה מסרה להריגה, ועמדה והפשיטה בגדי תכשיטה, ולבשה סמרטוטים, ונטלה

כוס וקיתון של יין בידה, והיתה משקה לבני המסיבה, וכשהיו ישראל רואין אותה, היו מתביישים וכובשין פניהם בקרקע, והיו אומרים לה, בתו של כהן גדול מה תעשי. והיו אביה ואמה מתביישים מפני בני המסיבה. מיד הרימה קולה בבכיה, ואמרה להן, אי צדיקים בני צדיקים, חסידים בני חסידים, אתם מתביישים ממני מפני שלבשתי סמרטוטים, ואין אתם מתביישים מהקב"ה, שאתם רוצים למסור אותי ביד ערל וטמא לטמא אותי. לא יש לכם ללמוד משמעון ולוי אחי דינה, שלא היו אלא שנים, וקנאו לאחותם, והרגו כרך כשכם, ומסרו עצמן על יחוד של מקום, ועודם ולא הכלימם. ואתם חמשה אחים, יהודה, יוחנן, יונתן, שמעון ואלעזר, פרחי כהונה יותר ממאתים בחור, שימו בטחונכם על המקום, והוא יעזור אתכם שנאמר (ש"א י"ד ו') "כי אין להי מעצור להושיעי" וגו'. פתחה פיה בבכיה ואמרה, רבנו של עולם, אם לא תחוס עלינו, חוס על קרובות שמך הגבור שנקרא עלינו, ונקום היום נקמתנו. באותה שעה נתקנאו אחיה ואמרו, באו וניטול עצה במה נעשה. ונטלו עצה זה מזה, ואמרו, באו ונקח אחותנו ונוליכנה אצל המלך הגדול, ונאמר לו, אחותנו בת כהן הגדול, ואין בכל ישראל גדול מאבינו, והאינו שלא תלין אחותנו עם ההגמון, אלא עם המלך, שהוא גדול כמותנו, ונכנסנו עליו ונהרגנו, ונצא ונתחיל בעבדי ובשרי, והשם יעזורנו וישגבנו. ונטלו עצה וגו', ועשה להם הקב"ה תשועה גדולה, ושמעו בת קול מבית קודש הקדשים, כל ישראל נצחו כוליה [נטליא] באנטוכיה, כן יעשה המקום ישועה בימינו אמן.]



הגור נהפאנות

יציאת מצרים בן יחנן כחן גדול חשמונאי ובניו כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל. מה היתה כוונתם? דבר אחד! להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, זה מה שיון רצו. וזה כל תכליתם, להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך.

אנו במידה מסוימת עומדים ממש בכזה מצב: יון. מי זה יון? איפה יון של זמננו? זה הרחוב, זה העולם, זהו היון של היום. ומה רוצה העולם? מה רוצה הרחוב? להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך!

אם נתבונן וניוכח שאנו כעת גם במצב זה "שעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל", ויחיה לנו ברור שיזה ממש המצב, אז יש מה לחשוב לפעול ולתקן. מי שלא מבין שיון חונקת אותנו, שהרחוב נכנס לנו לתוך ביהמ"ד, ואין לו את ההכרה הזו, לא יעשה כלום לתיקון מצבו, וגם לא יוכל לעשות.

אנתנו צריכים להכיר בזה שהרחוב זה יון, שהעולם כולו זה יון, ורצונם דבר אחד, להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך. אם נכיר בזאת אז יש תקוה, אז יש אפשרות להלחם ולנצח, אך אם לא נכיר לא נגיע לשום דבר.

הרמב"ם סוף הלכות איסורי ביאה כותב "יתירה מכל זאת אמרו יפנה עיננו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה".

פנוי מחכמה זה מביא ליצר הרע, זה מביא לעבירות.

מה זה לב פנוי מן החכמה? הגמי בחגיגה "כל הפוסק מד"ת ועוסק בדברי שיחה מאכילים אותו גחלי רתמים". ובמס' אבות א"י "זהרי זה מתחייב בנפשו". לא אדבר הרבה צריך לדבר למעשה.

כואב לי, כואב לי מאוד. מצד אחד יש בני תורה, בני ישיבות שמונחים בלימוד, לומדים בהתמדה, אין שום קטרוג. אבל לא יכול להיות כזה מצב...

זה מאוס עלי לראות בחור או אברך הולך ומסתובב עם הקופסא הקטנה ליד האוזן. זה מאוס. זה הרבה יותר גרוע מכופסיק ממשנתו. הרבה יותר גרוע מפוסק מד"ת ועוסק בשיחה.

אדבר יותר פתוח. הסתפקתי מה לומר. מצד א' צריך לומר חומר הדין עד הסוף. מצד שני לומר דבר שאינו נשמע, שלא יקיימו, זה יותר גרוע. אז מה אוכל לדבר? הידיים שלי קשורות, הלשון שלי קשורה, מה אומר לכם? מה אעשה? אתם קושרים לי את הידיים ואת הלשון. מה עלי לומר?

חשבת ששכשעמדה לבית המדרש היום, אראה אם היציבור רוצה לשמוע, אם מישחו רוצה לעשות משהו. ב"ה רואים שהיציבור צמאים לעשות, מחכים לעשות מה שאפשר. ודאי שאפשר לעשות, עיני הדור גדולי ישראל רוצים לעשות. אם רוצים ודאי אפשר לעשות ולתקן, אין שום דבר שאדם לוקח אחריות על עיננו ולא מיליח לעשות. מדובר פה על מצב של ביטול תורה בפרהסיא! מדובר פה, על כל צורתו של בן תורה! מדובר פה בסכנת נפשות של לב הטחור של תלמידי הישיבה! מדובר פה, על מצב של הדרדרות בתורה ויראת שמים! מדובר פה בהרגל חדש, בהרגל שכל דבר קטן וכל פטפט טפשי יוציא את הלומד מן הגמרא! מדובר פה, מבחורים שנופלים ברוחניות, בחורים שלנו, בנים שלנו. איך אפשר לשתוק?

אין שום תירוץ להצדיק את המכשיר הזה. ובמיוחד אם הוא מחובר לצרכים טמאים ביותר.

יש עוד ענין. במוצי"ש היה אסיפת גדולי התורה, זקני הדור, כל גדולי ראשי הישיבות, כל מרביצי התורה שבדור, כולם יצאו בכל התוקף נגד הפלאפונים. כולם צעקו נגד הכלי הזה.

ולי מאוד כאב, אולי לא שמתי לב, אך לא ראיתי שזה נגע ללבנו, לא מזזי לאף אחד. גדולי הדור צועקים כולם פה אחד ואנו שותקים?

ואיך אני רואה ששותקים? ראיתי תלמידים שהולכים עם הקופסא ביד לעיני כל העם בפרהסיא! איך עושים כך? אם זה היה מזזי לנו לא היו

מסתובבים עם זה בגלוי כל אחד היה צריך להכנס אלי הביתה ולהניח על השולחן את המכשיר שלו. למה מחכים? שיתלקו מאיתנו עוד אנשים? עוד בני תורה? כל אחד היה צריך לזרוק את המכשיר שלו! נראה לי שזה הקידוש השם הגדול ביותר אם היום נקבל על עיננו כמה קבלות. זה כואב... זה כואב מאוד!

א. בביהמ"ד, הם מלחזקו! לא בגלוי, לא בסתר. לא על החגורה, לא ביד ולא עליו. בביהמ"ד זה אסור לגמרי. זה יש לי כח לאסור! בסדרים זה אסור בנגיעה איסור גמור. זה גם יש לי כח לאסור. מה שנוגע כלפי הישיבה אין שום ויתור. שלא ימצא בבתי מדרשות, שלא ימצא בין כתלי בניני הישיבה. ושאחד יעורר את חבריו אם רואה שנכנס בין כתלי בניני הישיבה עם הכלי הזה, ירחיק אותו ויעורר ויוכיח על כך אם רואה את הכלי הזה נכנס בדי אמות שלנו.

ואני מבקש רחמים, שבאנו בכזה מצב שצריך לדבר על ענינים כאלו. רבון כל העולמים רחם עלינו.

ב. זה אני יודע אם יש לי כח לאסור, אך גדולי הדור אמרו מה שהם חושבים ופסקו את פסקם, שכלי זה כלי משחית אסור לבחור להחזיק כלל, בחור שהוא ירא שמים אסור לו להחזיק את הכלי הזה בכלל אפי' בחדרי חדרים, ואולי כ"ש בחדרי חדרים. אם רוצים לקדש שם שמים, היום הזה מגדול ועד קטן, מי שיש לו רבנית ומי שאין לו, ואי"ה כולם יזכו לנשים כשרות, שיפרשו מהכלי הזה.

זה מפריע לי כשאני מסתכל מהחלון או כשאני יוצא לפעמים החוצה ורואה אברכים ובחורים שמסתובבים הלך וחזור ומדברים דברים בטלים. אין שום תירוץ ויש עינות להכל.

בחורים יקרים, בחורים אהובים. הצילו! הצילו! תזרקו את הכלי המשחית הזה מקרבינו. קדשו שם שמים! גם מי שהוריו מתקשרים מאמריקה לכאן או אפי' לפני לידה יש עינות. אם רוצים אפשר, וכמו שהתחלתי שאם יודעים שמונחים כאן את יון הרשעה, יעשו כל מה שאפשר ללא שום תירוצים!



צלם בהיכל • ו"קרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים".

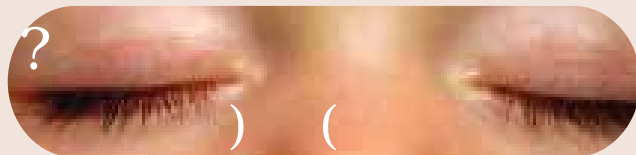


צלם אלוקים • העמל ברחוב העמלים

שיחה זו שנאמרה מנהמת ליבו של מרן רה"י זצוק"ל לפני מס' שנים, על אף ירידת הדורות עדיין מהדהדת בהיכלי התורה ובליבות השומעים. וכיון שהצדיקים מסתלקין בעוון הדור, מי יודע אם ידינו לא שפכו וכו'.

מה שברור שעלינו לחזק בקרינו את חומות ההתבדלות, מכל יפיותו של יפת הרוצה לשכון באהלי שם ולכל כלי ההתיינות החודרים למחנינו אף אחר ניצחון החשמונאים. המלחמה עדיין בעיצומה, לא רק בחנוכה. כל השנה, כל החיים. אשרי הישיבות שעדיין עומדים על המשמר ללא שום ויתור וללא שום כניעה לירידת הדורות. ואחריות הכלל מוטלת על כל פרט ופרט, שלא לפרוץ את חומות מגדלי, ושלא יסמאו השמיים. וברור שהמקומות הפתוחים - וכשאיפת משורר "התקווה" להיות בחור פתוח בארצנו, ארץ ציון וירושלים - שמעלימים עין, שמוותרים, שמתגמשים, הם צריכים לטפל בבעיות חמורות יותר.

עלינו להתאזר ברוח קרבית של מסירות נפש. המצביא-המפקד העליון נהרג, ועל החיילים להמשיך את המלחמה במקומו. כל חייל הופך לאחד חלקי 3000 מראש הישיבה עצמו. ראש הישיבה קורא לנו "מי לה" אלי" להושיב ישיבה על קברו. ישיבה - ולא פקולטה חרדית לתלמוד. לשמר במסירות נפש את פך השמן הטהור שבתוך כל אחד ואחד, שלא יסמא מהרוח היונית שבחוצות. לא מספיק להיות ווסקי תורתך לנצח את הזדים. צריכים להיות גם טהורים וצדיקים.



מבוסס על סיפור אמיתי

93

25

10



בארבע עיניים, יש גם מי לדבר.

יעוץ והכוונה בנושאי היראה והראיה
ימים א' - ה', 6-7 בערב.
פלאפון: 05276 18678,
ימים א' - ה', 8-9 בערב.
פלאפון: 0548400887



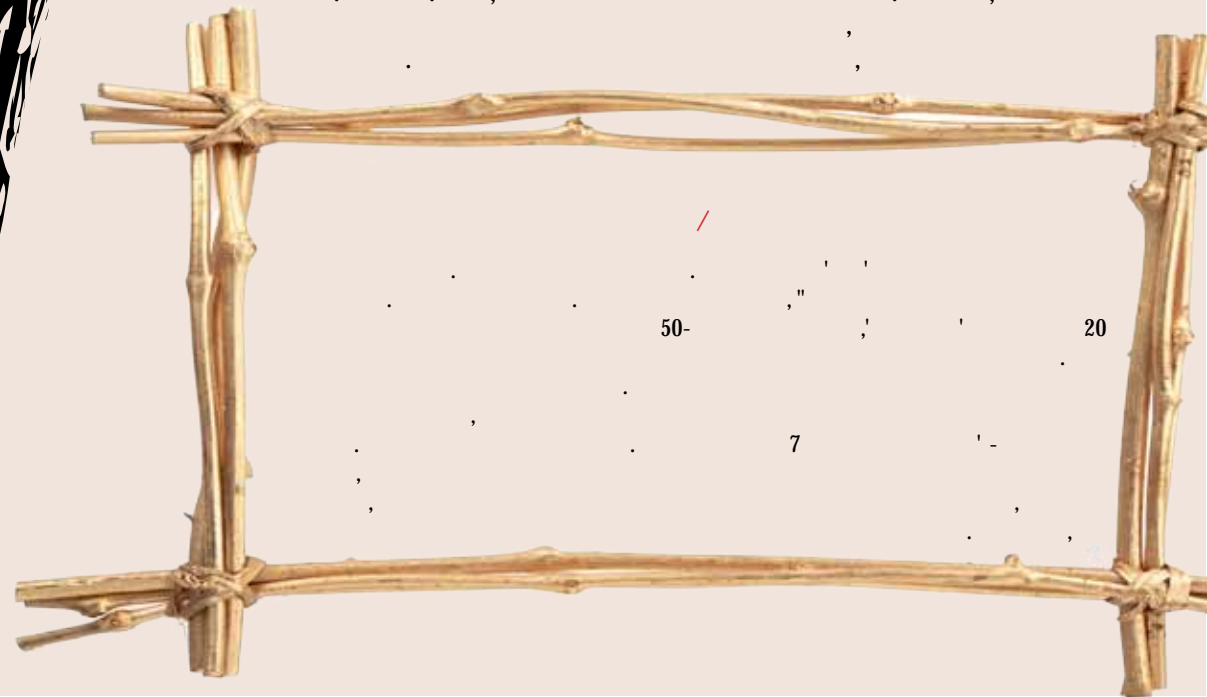
70

48

50-

20

7



הנרות הללו קודש הם הרב אביגדור לוי שליט"א

10000\$?

2011

16



מאי חנוכה. בדורינו גם המתיוונים מדליקים נרות חנוכה ועושים פרסומי ניסא.

מאי חנוכה? דתנו רבנן!!!

2011

8."

ספר "דרך השם" המבואר

כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שְׂיֵאָמֵין וַיֵּדַע, שְׂיֵשׁ שֵׁם מְצוּי רֵאשׁוֹן, קְדָמוֹן וְנֶצְחִי, וְהוּא שְׂהֶמְצִיא וּמְמַצִּיא כָּל מַה שְׂנִמְצָא בְּמַצְיָאוֹת, וְהוּא הָאֱלֹהִים (בְּרוּךְ הוּא).

כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל צָרִיךְ שְׂיֵאָמֵין וַיֵּדַע. אמונה שייכת בדבר ששייך בו ספק. אם מישהו יספר לך שדוד שלך מחכה לך מחוץ לישיבה ורוצה לתת לך 100 דולר, אתה מאוד רוצה להאמין לו. אך בלב יתגנב לו ספק שמא הוא או הדוד חומדים לך לצון. ("ואמנתך - בלילות", כשלא רואים). ידיעה הינה מילה המתאימה לדבר שלא שייך בו ספק. אין אף אחד שמאמין ש $1+1=2$, כולנו יודעים זאת ללא צל של ספק.

כל איש מישראל מצווה בראש ובראשונה במצות האמונה. כן מבין, לא מבין. גם אם יש שאלות, ספקות, תמיהות, פילוסופיות, וחקירות. אנו תמיד מאמינים בני מאמינים בבורא יתברך בכל מצב, יהיה אשר יהיה. גם אם כל העולם שסביבנו מסופק ומבלבל או רח"ל כופר בכך.

אך אחרי האמונה צריך לעלות לדרגת ידיעה. אנו לא רק מאמינים, אלא אנו יודעים ללא ספק שה' אלוקינו ה' אחד! וזה אמת ויציב ונכון וקים וכו' ולא שייך אחרת! מציאותו המוכרחת של הבורא יתברך צריכה להיות אצל המאמין, כידיעה היותר ברורה מכל ידיעת דבר אחר. עיני השכל רואים יותר ברור מעיני הגוף (אם אינם משוחזדים, ואכמ"ל) ואדרבה, כל מציאות אחרת בבריאה שעיני הגוף רואים, וכל המוחש בחמשת החושים, הינה מציאות לא מוכרחת שיכולה להתבטל בכל רגע. רק מציאותו יתברך, הינה המציאות המוכרחת היחידה שהיא נצחית, וכמו שנאמר "ואמת ה' לעולם". למי שיש שכל יודע ששכל זה דבר שא"ל לראות, וגם בעיניים עצומות אנו רואים ויודעים ש $1+1=2$ כמו כל שאר החוקים ההגיוניים. מציאות ה' יתברך, הינה יותר מוכרחת מחוק טבע זה. (ידוע הסיפור של התלמיד היהודי בבית הספר ברוסיה כשהמורה הכופר הכריז בפאתוס שעלינו להאמין רק במה שאנו רואים, וכיון שלא רואים את האלוקים סימן שהוא לא קיים ח"ו. קם הילד היהודי והכריז: "יש עוד דבר שלא רואים והוא את שכלו של המורה, וכיון שלא רואים סימן שהוא לא קיים...")

יש מקשים, הרי גם אומות העולם חייבים באמונת מציאות ה', שהינה אחת משבע מצוות בני נח ואסורים בע"ז, וא"כ מה ההדגשה "כל איש מישראל"? אך התשובה כנ"ל, שרק איש מישראל צריך גם לידע, שנא' "יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים". בן נח חייב רק באמונה ולא בידיעה. ויתכן גם שאינו מסוגל כ"כ להגיע לדרגת הידיעה, שבאה רק אחר ריבוי עסק התורה שעל ידה אדם מכיר את מי שאמר והיה העולם. וגם בזכות ההשגחה הפרטית שרק עם ישראל "עם קרובו" זוכה לה, שע"י האמונה ב'השגחה פרטית' הזו מרגיש האדם בניסיון של הקב"ה שבכל עת עמו, ועל ידם יודע שיש מנהיג לבירה. אלא מי הזמין והמציא לו טרמפ בדיוק כשהיה נזקק לו, כשבדיוק סיים לומר על כך פרק תהלים, אם לא בורא כל עולמים שומע תפילת כל פה. "ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיר ה'". וע"ז אנו מבקשים "ונהיה אנחנו וצאצאינו יודעי שמך".

שְׂיֵשׁ שֵׁם מְצוּי רֵאשׁוֹן. שם היינו אִי שָׁם, במקום שהוא. "כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל". ומשרתיו שאף הם בשמים שואלים זה לזה "איה מקום כבודו"? אך צ"ב למה שם ולא כאן? הרי הקב"ה נמצא בכל מקום "ומלא כל הארץ כבודו". ובאמת יש גורסים ומנקדים כאן שֵׁם מְצוּי רֵאשׁוֹן. והכוונה, מציאות כזו שנקראת מצוי ראשון, ככל מציאות בעולם שיש לה שֵׁם. ובפרט הבורא יתברך שנקרא "השם" בה' הידיעה, שהוא המציאות המוכרחת מכל המציאויות הקיימות. (ועי' כסף משנה בריש הלכות יסודי התורה-שמעם יסודות כל הפרק הזה-שמפרש כך את המילה "שם"). ובאמת את הקושיה הזו, אנו מסלסלים מידי שבת בשבתו בקדושת מוסף "כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו" וע"פ רוב אין אנו מבחינים תוך כדי סלסול הניגון בסתירה הנמצאת כאן בתוך כדי דיבור. האם "כבודו מלא עולם" או "איה מקום כבודו"? התשובה על כך היא, שהקב"ה הוא "סתים וגליא" (לשון הזהו"ק) נראה בכל מקום למי שרוצה לראות אותו, ולא נראה בשום מקום למי שח"ו לא רוצה לראות אותו. "לא יראני האדם וחי" בעיני בשר, ונראה בעיני השכל לכל בר דעת שלא נתעוות מתאוות. "ממלא כל עלמין ומסובב כל עלמין, ולית אתר פנוי מיניה". אך גם אדם שמציאות ה' ברורה לו בבחינת "כבודו מלא עולם" (ידיעה) יש חלקים אצלו בידיעת הבורא שהם בבחינת "איה מקום כבודו" (אמונה). תמיד ישאר אצל הנברא המושלם ביותר דברים בלתי מובנים, כיון שאין מי שמסוגל להשיג את הבורא "שלא ישיגוהו משיגי הגוף" (ולכן – "יאמין וידע"). ואף מלאכי מעלה שואגים לעומת שרפים "איה מקום כבודו" בחוסר השגתם את הנהגת הבורא. וא"כ הבורא הוא גם שם וגם כאן ואין אצל הקב"ה מושג של סתירה ח"ו בהיותו בלתי גבולי בכל יכולתו. (השם שאנו קוראים לבורא בדר"כ הוא "הקדוש ברוך הוא". גם בשם זה אנו רואים את שני הצדדים הנ"ל של "כבודו מלא עולם" ו"איה מקום כבודו". קדוש הינה הגדרה של פרישות ונבדלות. ברוך הינה הגדרה של השפעה וריבוי. וזוהי שלמותו של הקב"ה שבמקום שאתה מוצא גדלותו שם אתה מוצא ענותנותו. כי "גדול ה' ושפל יראה". מי כה' אלוקינו המגביה לשבת המשפילי לראות וגו'. קדוש וברוך. וכך גם מבאר הרשב"א בתשובותיו שזו הסיבה שבכל ברכותינו אנו מתחילים בנוכח ברוך אתה ה' – נוכח, המוציא לחם – נסתר. וכ"כ הגר"א באדרת אליהו (דברים א, ו) "כי הקב"ה נסתר מצד עצמותו ונגלה מצד מעשיו, ולכן אנו אומרים בכל ברכה לשון נגלה ונסתר").

מְצוּי רֵאשׁוֹן קְדָמוֹן וְנֶצְחִי. מי שממתין ראשון בתור, זה לא אומר שהיה פה תמיד. הקב"ה הוא ראשון לכל הנמצאים, ולא זו אף זו, שהיה גם מצוי תמיד מאז ומקדם. היה הוה ויהיה, בעבר בהוה ובעתיד, לנצח תמיד לעולם ועד. והוא שְׂהֶמְצִיא – בזמן בריאת העולם, ומְמַצִּיא – בכל עת ורגע, מקיים במאמרו את כל היקום ומחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית כאמור "לעֲשֶׂה אֹרִים גְּדוּלִים כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ" וכמו שהאר"י בזה הנפש החיים בריש ספרו שלעושה לשון הוה ולא קאמר "לעֲשֶׂה". כי אם היה הקב"ה מסיר שפעו לרגע אחד מבריאתו, היה הכל חוזר לתוהו ובוהו עיי"ש. כָּל מַה שְׂנִמְצָא בְּמַצְיָאוֹת, וְהוּא הָאֱלֹהִים בְּרוּךְ הוּא.

נוהג היה ראש הישיבה לבקר מידי פעם באולם הישיבה בשעות הקטנות של הלילה, לרוות נחת מלראות את הצורבים המתמידים, השוקדים על לימודם אף אחר חצות. לשמוע קושיה טובה שהתבשלה על אש התורה והעסיקה זוג חברות במשך כל סדר ג', ולומר מילה טובה לשיעור –

בכי שנון באישון ליל



אותם אנשים, שמוספר עליהם בגמ', היתה בכך שהניחו לטיט להצטבר בקרקעית לבם. וזה אפשרי דווקא אם מתעלמים ולא מודעים להצטברות הזאת. ואולי לכן משתמש שמואל בתרועה במלה "טינא", דהיינו טיט, בדווקא. כי דרכו של הטיט להצטבר בקרקעית לאט לאט, ולאורך זמן, מבלי שמרגישים בכך. והיא היא "רשעתם מימיהם". בכך שהתעלמו מהטיט המצטבר בלבם, ואפילו בפרט "קטן" כמו זמר יוני, "שלא פסק מפומיה" של אחר, והוביל אותו עד כפירה בעיקר ר"ל.

אם עד כאן המהלך נכון, אז התירוץ של שמואל נמצא בפרק "הזהירות" שב"מסילת ישרים".

עבודת הזהירות, המימוש והפשפוש במעשים, חשבון הנפש של יום האתמול על כל כשלונותיו, ובעיקר שיבא אח"כ התכונן איך יום המחר יהיה יותר טוב מהיום ע"י קביעת עיתים דבר יום ביומו, היא תכנית הביטוח היחידה לאדם, שלא יפול בטינא ובכוץ שלו עצמו. כל אדם צריך 'ביקורת עצמית' חיצונית בהסתכלות על עצמו מבחוץ, ככל מפעל הפשוט ביותר שאינו יכול לתפקד ללא 'חאה חשבון'. כך הרגיע ראש הישיבה את ר' יהודה.

ר' יהודה הרי היה עוסק במוסר ובחשבון המעשים וא"כ מה לי לירא ונרגע מבכיו! א"כ אולי נכון יהיה לומר שדואג ואחיותופל, אחר וחבריהם, רשעותם היתה בכך שלא עסקו במלאכה הזאת מימיהם, דבר יום ביומו, והניחו לטיט להצטבר בקרקעית לבם, עד שברגע הנסיון המיוחד הקשה, הטיט הישן, הבלתי מושג, שהצטבר ונח שנים רבות, בקרקעית הלב, עלה בבת אחת והעכיר את הכל. ("... ויגרשו מימיו רפש וטיט". ישעיהו נ"ז). המבחיל ביותר הוא, שעד לרגע הנסיון שהוא ית' מעמיד אותו בנו, המים נראים צלולים וטהורים, ואנו ככל לא מעלים על דעתנו מה מצטבר בקרקעית.

ובאמת חוזרת לדוכתה שאלתו של רב יהודה בכיו "אנן מה תהוי עלן". שהרי מי יכול להעיד על עצמו שאין לו טינא בלב. ועוד יותר – אפילו מודה האדם ברעתו – מי מסוגל לעמוד על כל הטינות החבויות בו. אז האם כולם "רשעים מימיהם" ח"ו?! אבל באמת יש לחלק, כי השאלה היא האם מגינים על הטינות

החבויות. האם מוצאים להן הצדקות. האם מודע, או על סף המודע, לא נוגעים בהם, לא מפשפשים בהם, לא חושפים אותם אל אור הבחינה התורנית. או היפך: האם לפחות משתדלים לבדוק אותם ללא משוא פנים, ללא מקח שוחד. האם מבקשים רחמים מן השמים שיתנו לנו כח לחשוף, על מנת שלא נכשל בטינא בלתי מודעת. האם מסכימים לעמוד בבושה ובהשפלה של גילוי בפני עצמו של השרטונות וסלטי הנגף שמתחת לפני המים, ובלבד שלא להכשל בהם ברגע הבלתי צפוי.

ואם תאמר שיש פה מעגל קסמים: שהרי המפשפש וכוון את עצמו הוא באותו זמן ובאותה פטולה גם הנבחר. אז אולי שיקולי הבוחן "נוגעים" בטינת הנבחר? התשובה היא אין הכי נמי כדברי הרמח"ל. "ופשוט הוא שאפילו אם פקח האדם על עצמו אין בכחו לינצל...". שהרי "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו...". והרשע דבוק בצדיק באותו הגוף, וכל כוחו בהטעיה בנגיעות, בעירפול כנ"ל.

אבל כדי לזכות בהצלחה הזאת צריך לפחות את הנכונות בפעל לחזור ולפשפש ללא הרף עוד

ועוד, וכמאמר חכמינו: - "נח לו לאדם שלא נברא משנברא ועכשיו שנברא ימשמש...", היינו, נבראת – אם כן זאת מלאכתך, ללא הרף.

לכאורה זאת משמעות דברי חכמינו: - "לעולם יריג' אדם יצר הטוב על יצר הרע". אסור לתת מנוחה. שוב ושוב צריך לרדת לקרקעית ולחטט, ולא לתת לשום טיט להצטבר, ואז מובטח לנו "... ה' לא יעזבנו...". ביד הרשע הצופה יום יום להמיתנו.

כל אחד מאתנו, אברך כבחור, העוסק בלימוד התורה בעיון ובקיאיות דיבוק חברים ופלפול תלמידים, אם היו מזניח את עבודת המידות ועסק היראה עלול לרדת מטה, עד לכפירה בעיקר ח"ו ועד בכלל.

אם אינו קובע לימוד בספר "חפץ חיים" לדעת הלכות לה"ר על בורים, מר ע"ב שלא ישב בניהם במחלקה ראשונה בחברת הצווארון הלבן והמכובד בראשות דואג האדמי, מחמת קצת לה"ר או מחלוקת לשם שמים תוך כדי דריכה על השמים.

אם ח"ו ספרי מינות נושרים מתחת למזרונ – מכשיר אייפון או סרט רח"ל, או "זמר יוני" – אלכבוס לועזי או רדיו לא פוסק מפיו או מאוזניו, (ומה עם מוזיקת דאנס ישיבתית???) אין לו ביטוח כלל. יון בקרי וכתוב – מתחיל ב' קטן, יורד מטה עד הו', עד שבסוף שוקע ב'טיט היון' ע"ן סופית מתחת לטינא ולכוץ.

הברייה היחידה היא לקחת את ה"נר ה' נשמת אדם" ולחפש בחורים ובסדקים ולא לתת לחפץ לתפוח, לא לתת לטינא להצטבר. "נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר".

אלפניק צעיר, המנסה גם הוא את כוחו לזכות לכתרה של תורה, ולא לאבד את כל שעות הלילה בשניה כדברי הרמב"ם. בהמשך נהג לצאת מביהמ"ד ולחזור אחר כמה דקות, לטפוח על כתפם של אלו ולהזכירם, שעוד כמה שעות יגיע זמן ק"ש של שחרית וכה"חפץ חיים" בשעתו, שכיבה את אורות בית מדרשו שבראדיו.

אך עוד כוונה היתה בביקור זה. לראות גם מי לא נמצא. לפתוח לפעמים בטעות (או שלא) דלת של איזה חדר בפנימיה (פעם קראו לזה ק.ג.ב...) ולראות מי בכלל לא נמצא במתחם הישיבה. מי "גונב" את עצמו וגונב את הישיבה. וככללו של ר"א ב"ר שמעון שהישן בשעות הבוקר, אם הוא לא ת"ח או פועל, אז הוא גנב. (כ"מ פג).

בלילה אחרי אחד כשראש הישיבה נכנס לביהמ"ד קרוב לשעה 2.00 בלילה אחרי חתונה, מצא את האולם כמעט ריק. מספר לומדים, וכמה שמנמנים על משנתם. אך בקצה בית המדרש ליד הדלת הוא רואה את יהודה, בחיר הישיבה, נשען בעמידה על בריח הדלת בתנוחה מאוד לא רגועה. יהודה זה הבחור החריף ביותר בישיבה, שנון ומתמיד, אציל המידות ויקר רוח עדיו לגאון. ראש הישיבה מתקרב, מטה את אזנו ושומע קול בכי, בכי אמיתי, יהודה ליה בוכה!

ראש הישיבה נכנס לחדרו תוך כדי שהוא מבקש מא' הבחורים, שיקרא אליו את ר' יהודה. אמאי קא כתיב? שואל ראש הישיבה – יש איזו סוגיה לא ברורה, שמא מתפלל אתה על חביריך התקועים בשידוכים? או שמא יש כאן דמעות המסמנות תחילת משבר חלילה? יהודה שהספיק לשטוף פניו טרם היכנסו, הישיר מבט נוקב לעבר רה"ו ואמר: כן יש לי קושיה עצומה שכואבת לי, ומטרידה את מנוחתו.

למדתי היום את המשנה בסנהדרין על דואג ואחיותופל שאין להם חלק לעולם הבא. למדתי גם על אלישע בן אבוייה שהיה חברו של ר' עקיבא ומארבעה שנכנסו לפרסד ויצא בסוף לתרבות רעה! ואני מתחיל לחשוב על עצמי, מה יהיה אתי בסוף? נכון שהיום אני מתמיד הישיבה חריף ובקי. אך מי יערוך לי שכך אמשיך?? וקולו השתנק בכי. וכי "אחר" לא היה מתמיד עצום ואף צדיק גדול שהגיע לדרגות של מעשה מרכב עד שנפל? דואג היה ראש הסנהדרין "אביר הרועים אשר לשאול". הקב"ה נתן לו המלצה וקרא לו "הגיבור בתורה". ואין לו חלק לעוה"ב בגלל קצת לשון הרע. גם במוחו של ביאליק היו כ-1000 דף בצעירותו ועוד אחד "מתיר ממזרים" שהעיד עליו מרן הרב שטיינמן שליט"א שאביו היה בא לישיבה כבריסק לקרוא לו לישון והיה מתחבא תחת הסטנדרים, כדי שיוכל להמשיך ללמוד!! ולבסוף נהיה "מתיר אסורים". אז מה יהיה איתי? מה שוה כל התורה שאני כ"כ מתמיד בה עכשיו, אם אין לי קצת ביטוח? מי יודע מה יהיה איתי להבא???

במטותא, שהראש ישיבה לא יפטר אותי בצ"ע, צריך תשובה! ענה על כך ראש הישיבה, שמואל לר' יהודה בגמ' חגיגה טו: במבט אוהב ב-3 מילים: שיננא, "טינא היתה בליבם". ור' יהודה השיננא נרגע.

מה התשובה כאן? רש"י מפ': טינא היתה בליבם "רשעים היו מימיהם".

וצריך ביאור, אם אמנם אותם שנכשלו היו מזידים – מודעים לכפירתם לאורך כל הדרך, אז לשם מה חיכו כל כך הרבה זמן עד לרגע הכפירה בפועל? לשם מה השקיעו כל כך הרבה בלימוד התורה ובקיום המצוות, על כל דקדוקי דקדוקיהם, עד שהגיעו לדרגה כל כך גבוהה שכלל לא נתפשט אצלנו, ואחר כל זה לאבד את עולמם בשעה אחת, וכל זה בידעתי?!

אלא שמבכיו של רב יהודה – "אנן מה תהוי עלן" – נראה שהפחד הנורא שלו, ושצריך להיות גם הפחד שלנו, הוא מפני עצמו. וזה בהיותו דווקא בלתי מודעים לרע שבנו. שהרי אם גדולי העולם עלולים להכשל ולפול מזמר יוני עד לכפירה בעיקר, אז באמת אנו מה תהוי עלן?! כיצד נעמוד על הרע שבנו, שאורב לנו על כל צעד ושעל, ואנו כלל לא מודעים לו?

שמואל עונה לבכי חרדתו של רב יהודה בשלוש מילים: - "טינא היתה בליבם". וזה תירוץ שמסאי את רבי יהודה ללא קושיה נוספת. א"כ צריך לנסות ולהבין, עד כמה שאפשר, את תרועה של שמואל.

"טינא" זה טיט – (רש"י בדניאל ב' פסוק מ"א). ואם אמנם נכון ש"רשעים מימיהם" של רש"י ב"חגיגה", אין הכוונה מזידים מודעים לזדונם כנ"ל, אז צריך לומר שרשעותם של

הפחש הג"ל מתוך הספר הנורא "החיים תפקידו" – פרוש מעשי יעל ספר מסילת ישרים מהרב אורי זוהר שליט"א חבל על הזמן, הספר יעלה אתכם בסולם מהר יותר.

להצלחת התורם ובני משפחתו ולרפואת דינה בת אדל בתושח"י

להערות ותגובות פקס מספר: 077-55-25-021 לציין עבור "עין בעין" לפרסום, תרומות והנצחות, יש לפנות לפקס הג"ל. [500 ש"ח ל-1,000 עותקים] יזכו התורמים לכל הברכות הכתובות בתורה.